

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Tractatus De Institvtione Sacerdotum, qui sub Episcopis
animarum curam gerunt, quo ad mores eorum & reliquam
vitam**

Soto, Pedro de

Louanij, 1562

10. De differentia mortalis & venialis peccati ex obiecto siue sua specie.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30247

voluntas, vel extēditur, vel multiplicatur inter operandū. Neque consensus in actū alterius generis peccatū est, quā ipse actus. Quare id iam tantū restat, vt de mortali & veniali peccato ex suo genere dicamus: quādoquidē de differentia, quæ est ex imperfectione actus, satis est dictum.

Leet. Decima

DE DIFFERENTIA MORTALIS & VENIALIS PECCATI EX OBIECTO, SUE SPECIE SUA.

Voniā, vt ex superioribus patet, species actus humani propriè & primò ex obiecto est: illa est inter mortale & veniale peccatū differentia maxima, quæ est ex obiecto. Secūdū illā enim distinguuntur specie: & sunt, hoc quidē ex specie sua veniale; illud verò mortale. Quod iam declarādū restat. Nā ea de quib' hucusq; loquuti sumus, mortalia & venialia

lia, ma
tur: vt
tionē,
nē de
fus in

Illu
certifs
ne obi
in quo
aliqui
enim
nō esse

quare
deordi
go ita
bases su

mū. O
in obic
tatē D

sua pro

tale. Se
suū ob

Dei &

illā ren

in sua
propri
pugne

lia, magis per accidēs distinguūtur: vt motus primus in fornicationē, & consensus in delectationē de cogitatione eius, & consensus in actum.

Illud igitur hīc statuendū vt certissimū fūdamētū, quòd omne obiectū peccati, omne scilicet in quod peccando tendimus, sit aliquid alienū à recta ratione. Si enim rectè ratiōi esset cōforme, nō esset peccatū illud prosequi: quare dictū est in omni peccato deordinationē esse aliquā. Cū ergo ita sit, duo, tanquā regulæ & bases sunt nobis statuenda. Primū. Omne peccatū, quod fertur in obiectum suum contra charitatē Dei vel proximi, habet ex sua propria specie quòd sit mortale. Secūdū, illud quod fertur in suū obiectū, nō cōtra dilectionē Dei & proximi, sed vel tantillū illā remorans, solūm est veniale in sua specie. Quando itaq; act⁹ ex proprio obiecto habet quod repugnet charitati, est mortale ex

Quomo genere: cū verò non, est tantū
do pecca veniale, si aliqua ex parte repu-
ta venis gnet rationi. Hæc est prædicto-
alia & rum ratio. Quia (vt diximus ex
morta = Paulo) omnium præceptorum
lia dis finis dilectio Dei & proximi est.
cernēda Explicauimus hæc latius alibi ex
in gene ipsis euangelij verbis hoc ostens-
re. dētes, vbi apertè Christus docet,
1. Tim. 1. vnicū se præceptū tradere. Hoc
Ioā. 15. est (inquit) præceptū meū, vt dis-
Mat. 22. ligatis inuicē. Vbi apertè innuis-
 tur, quòd hoc seruato, omnia ser-
 uātur. Cōtra hoc igitur est oē pec-
 catū. Et cū duo præcepta explis-
 casset de dilectione Dei & proxi-
 mi, subiungit: In his duobus mā-
 datis vniuersa lex pendet et pro-
 phetę &c. Ostēdimus etiā natura
 ipsa satis constare, in omni amis-
 citia quædā esse, propter quę illa
 merito solui debeat: & hæc sunt
 illi cōtraria. Alia verò, quæ etsi
 nō nihil vultū amici auertāt, non
 tamen sufficiunt vt amicitia o-
 mnino soluatur. Quod multò
 magis in illa supernaturali amis-
 citia

citia &
 delice
 cū a
 bonit
 soluit
 ratio,
 bris al
 strato
 cerne
 videli
 tio qu
 propt
 & me
 ri: an v
 ciali n
 certō
 me ab
 (nec e
 quit, e
 ipsa cō
 boni &
 ris) op
 quib?
 Sit
 luti pr
 pium.
 cialia

citia & christiana, charitatis via
 delictet obseruandū est: quæ certè
 cum arctior sit & fortior ceteris,
 bonitatiq; diuinę innitatur, non
 soluitur leui⁹. Hæc itaq; cōfide-
 ratio, si intellectu ab oībus tene-
 bris alieno, & luce veritatis illu-
 strato attēdatur, sufficeret ad dis-
 cernendū mortale à veniali: vt
 videlicet iudicem⁹, an inordina-
 tio quæ in peccato est, sit digna
 propter quā dissoluatur amicitia,
 & merito possit amic⁹ odio habe-
 ri: an verò minor. Verū q̄a in spe-
 ciali multa occurrūt, in q̄bus nō
 certò hoc iudicari potest, maxis-
 mē ab intellectu min⁹ exercitato

(nec enim parū est quod Pau. in-
 quit, exercitatos habere sēsus pro
 ipsa cōsuetudine ad discretionem
 boni & mali, maioris vel minoris)
 op⁹ est in specialia addere,
 quib⁹ hoc etiā magis explicetur.

Sit itaq; hoc quod dictū est, ve-
 luti primū & communius princi-
 pium. Sub illo possum⁹ tria spe-
 cialia statuere ex breui tracta-

F iiii tulo

Heb. 5.

tulo Richardi de s. Victore, de differentia peccati mortalis & venialis: qui (quāvis breuiter) quēsdā non parum consideratē tradit: Mortale (inquit) peccatū nō fit sine grādi corruptione sui, sine graui læsione proximi, vel sine magno contemptu Dei.

q. 2 7. d.
4. 1. 2.

Hoc cōmodius explicabitur supposita distinctione peccatorū quā b. Thom. explicat. Sunt quēsdam peccata in Deum: alia in nos ipsos: alia in proximos. Natura enim constat homines in Deum, tanquam primam causam suam & supremum dominum ordinari: deinde & ad se ipsos, secundum quōd rationales sunt: denique ad proximos, secundū quōd sociales natura sumus. Omne itaque peccatum ab aliquo horum trium ordinum declinat. Sed quando mortale vel veniale sit, cogitandum est ex ipsa deordinatione: quanta videlicet illa sit. Parua itaq; deordinatio venialis: magna verò mortalis iudicatur.

olui

iiii

catur.

catur
plicen
xit Ri
sumus
Peccat
sunt in
habeat
talia f
quidem
obliui
dignar
erunt.
dicere.
Dei co
le itaqu
iurame
cuiusqu
rentiæ
magnu
in mul
in orat
vsu Sac
di, non
conten
mo oro
suo ger
fiunt in

19157

catur. Atque ita iuxta hanc tri-
 plicem deordinationem tria di-
 xit Richardus, ex quibus tres pos-
 sumus desumere regulas. Prima,
 Peccata quæ contra ordinem
 sunt in Deum, si quidem magnū
 habeant contemptum Dei, morta-
 lia sunt: si verò leuem, non
 quidem contemptum, sed vel
 obliuionem aliquam, vel minus
 dignam æstimationem, venialia
 erunt. Possumus exempli gratia
 dicere, quòd idololatria magnū
 Dei contemptum habet: mortale
 itaque est. Minus consideratū
 iuramentum, sed verum, præter
 cuiusque damnum, aliquid irreue-
 rentiæ in Deum continet, sed nō
 magnum contemptum. Ita erit
 in multis alijs. Euagatio mentis
 in oratione, minor reuerentiæ in
 vsu Sacramentorum, & huiusmo-
 di, non continent magnum Dei
 contemptum: Quare in hoc pri-
 mo ordine mortalia non sunt ex
 suo genere. Secunda, Peccata quæ
 sunt in nosipfos, hoc est, con-

Tres re-
 gula dis-
 cernens
 di venia-
 lia amor-
 talibus.
 Prima
 regula
 de pecca-
 tis in de-
 um.

Secunda
 regul. de
 peccatis

F v tra peccatis

in nosp tra ordinē quē nobis ipsi proxis
fos. mē & primò debemus, quæ sunt
 cum grandi corruptiōe, hoc est,
 cum magna deordinatione à re-
 ctitudine rationis: mortalia sunt.
 Quæ verò non magnam deordi-
 nationem continēt, venialia tã-
 tum. Nonnullus excessus in cibo
 & potu, sed præter grauē infir-
 mitatem, aut priuationem ratio-
 nis, aut periculum alterius pecca-
 ti, veniale est. At verò ebrietas,
 omnisque excessus rationem ab-
 sorbens, mortale est. Gula itaq;
 quæ tantum significat vitium in
 sumptione cibi quocunque mo-
 do, non est ex suo genere mor-
 talis: sed ebrietas, quæ significat
 excessum vsque ad priuationem
 rationis, mortalis est ex suo ge-
 nere. Tertia, Similiter & in his
 quæ circa proximū sunt, quæ gra-
 uem læsionem continent, ex se
 mortalia sunt: vt homicidium,
 furtum & huiusmodi. Quæ verò
 leuem, leuiora proculdubio: vt
 leuis aliqua & momentanea ira,
 præter

Tertia
regu. de
peccatis
in proxi
mum.
ab. lugor
2150029

præter
 uis alie
 gener
 itaq; s
 nihil a
 uiorib
 ex illo
 tur. Ra
 in eo e
 tem D
 bet ma
 uis cor
 magna
 Qui
 cile iuc
 quid p
 quisqu
 ratio n
 nendi
 ch.c.7
 uia, &
 human
 est iud
 cium v
 sumitu
 Ita ille
 bus seq

præter appetitum iniusti & gra-
uis alicuius damni. Vnde ex suo
genere ira non est mortalis. Hæc
itaq; specialia magis possunt nõ
nihil aperire viam grauiora à le-
uioribus discernendi: quæ quidẽ
ex illo primo fundamẽto sequũ-
tur. Ratio enim peccati mortalis
in eo est, quòd sit contra charita-
tem Dei vel proximi: & hoc ha-
bet magnus cõtemptus Dei gra-
uis corruptio sui vel rationis, &
magna læsio proximi.

Quia tamen in multis non fa-
cile iudicari potest, quid magnũ,
quid paruum sit: nec sibi facile
quisquam credere potest: optima
ratio mortalia à venialibus discer-
nendi est, quam August. in En-
ch. c. 78. ponit. Quæ (inquit) gra-
uia, & quæ leuia peccata sint, nõ
humano, sed diuino pensandum
est iudicio. Diuinum verò iudici-
um vocat, quod ex scripturis
sumitur, & ex sensu Ecclesiæ.
Ita ille iudicat eo capite & duo-
bus sequentibus. Quædã (inquit)
leuisis

Certior
& facili-
or ratio
discer-
nendi ve-
niale a
mortali

leuissima iudicarentur, nisi in scripturis ostenderentur grauiora: sicut de eo qui fratri suo dicit, *Racha*, vel *fatue*: & de eo *fideli*, qui cum fratre iudicio contendit, & hoc apud infideles. Hoc enim grauius reprehendit *Apostolus*, & *Ecclesia* (inquit) grauius hoc arguit. At vero usus matrimonii ultra rationem generationis, vitandi forte alterius peccati causa, venia dicitur dignum à *Paulo*. Et contendere in iudicio, etiam apud fideles, à *Paulo* dicitur omnino esse delictum. Nec tamen (inquit) *Ecclesia* hoc dure vel punit vel arguit. Itaque si hæc bene expendamus, docent nos grauitatem vel leuitatem peccatorum non ex ratiocinationibus nostris iudicare, neque ex sensu nostro: nã is facile hallucinatur. Et materia moralis nihil facilius, quam in vtrâque parte dicere apparenter: maximè inquit *Augustinus*, minus credendum est iudicio nostro, cum in consuetudinem aliquam venerint

rint pe
tio no
ea qua
ciat: ve
& den
quod i
illud e
bonum
num. E
tor in c
lum A
tione 4
ximè d
cet: vn
loris ve
ad Gala
ferenda
tis hom
exhorr
quibus
effusus
claudar
sape vi
pe tole
gimur.
nõ om
hibere,

rint peccata. Habet enim hoc ratio nostra, vt facile seducatur: & ea quæ cōsueta sunt, vel nō aspiciat: vel si aspexerit, dissimulet: & deniq; vel excuset, vel laudet, quod in eis malum est. Vnde & illud est in scriptura: Dixerunt bonum malum, & malum bonum. Et rursus: Laudatur peccator in desiderijs &c. Quod malum Augu. eo loco, & in expositione 4. c. epistolę ad Galatas, maxime defendendum & cauendū docet: vnde & citat eum locū: Doloris verba quæ dixerat in eo, cā ad Galat. putamus hoc loco adferenda esse. Væ, inquit, peccatis hominum, quæ sola inusitata exhorrescimus, vsitata verò, pro quibus abluēdis sanguis filij Dei effusus est, quamuis tam mala, vt claudant nobis regnum coelorum, sæpe videndo omnia tolerare, sæpe tolerando nonnulla facere cogimur: atque o vtinam domine, nō omnia quę nō poterim? prohibere, faciam?. Addit ille, an hec

verz

Esaiæ 5.

ba immoderatus dolor extorserit, se non dicere: sed utcumque sit, valde cauendum hoc malum, ex quo, utinam non aperta experientia nos doceret, summa mala inuecta esse in Ecclesiam: & quod ille ibidem dicit, magno cum scandalo contigisse iam in populo Christiano: ut videlicet sint multa peccata, quæ quamuis graua, quia tamē consueta sunt, nullus propterea audet vel excommunicare laicum, vel degradare clericum: Nec est opus exemplis hoc ostendere: utinam non tam manifestum esset, ut posset non videri. Habeamus itaque illam certam regulam, ut in iudicio de peccatis primò scripturam consulamus. Si in ea aliquid graue dicitur, vel inter graua computatur, omissa omni ratiocinatione tale æstimemus. Ut apud Ezechielem accessus ad mulierem menstruatam inter homicidia et per iuria computatur. Vbi verò nihil certi in scriptura habetur, sensum

sum E
rum q
mnibu
nostra
Hui
cta est
præcep
ue poli
delicet
astificis,
princip
cata m
facilis a
bus his
est hab
culares
authori
obligar
li: Obed
subiace
Qui vo
spernit,
stendūt
ministr
de sacu
apertiss
anima

2017

sum Ecclesiæ & maiorū nostrorū
quæramus: is præferatur omni-
nibus argutijs & apparentiæ
nostræ.

Huic considerationi coniun-
cta est etiam altera de humanis
præceptis, siue Ecclesiasticis, si-
ue politicis & secularibus: quæ vi-
delicet sunt vel à legibus ecclesi-
asticis, vel Imperatorū & aliorū
principū. Circa ista enī sunt pec-
cata mortalia & venialia. Nec est
facilis aut breuis opera de oī-
bus his dicere. Illud tamen certū
est habendū, ecclesiasticas & sæ-
culares leges non humana aliqua
authoritate, sed iure ipso diuino
obligare ad peccatū. Nā illud Pau-
li: Obedite præpositis vestris, &
subiacete, &c. Et quod Dñs ait:
Qui vos audit, me audit: qui vos
spernit, me spernit: apertè hoc o-
stendūt de Ecclesiis. prælatis qui
ministri Christi sunt. Et rursus
de secularibus potestatibus sunt
apertissima testimonia. Omnis
anima (inquit Paul.) potestatib⁹
sub-

De eccle-
siasticis,
& ciui-
libus le-
gibus.

Heb. 13.

Luc. 10.

Rom. 13.

sub

limioribus subdita sit; & , qui resistit potestati, Dei ordinationi resistit: Vnde ait: Subditi estote omni humanæ creaturæ & cæt. Quòd itaque nonnulli humanis statutis detrahunt virtutem obligandi conscientiam, contrariū est si lei & scripturæ. Viderint illi quid præcipiant, subditorum est illis obedire, non contra Deū præcipientibus. Leges itaq; iustæ ad peccatum obligāt. Nō (vt hæretici clamant) propter solū scādalum, vel contemptū, eorum transgressio est peccatū: sed solūm quia volūtaria est inobediētia: atque ideo sicut aliorum diuinorum præceptorū transgressio voluntaria præter aliū contemptum, vel scandalū, peccatum est iuxta quantitātē rei de qua agitur: ita in humanis præceptis. Nā de hoc meritò illud Pauli accipi potest: Ideoque necessitati subditi estote, nō solūm propter iram, sed etiam propter conscientiam. Et illud, de quo rursus admonet seruos:

Rom. 13.

Ephes. 6.

seruos
quasi
Deo. V
senten
tate co
cunqu
mini,
minib
nō obl
morta
intenti
riæ de
dum e
fiat, &
commi
tur: eri
verò de
rituale
liquod
nente: v
ne, aut
tur, iud
ōmnib
quibus
nec no
sed poti
sensui,

seruos:

seruos: Non ad oculum seruiētes, quasi hominibus placentes, sed Deo. Vnde & alibi post eandem sententiā addidit: Sed in simplici tate cordis timentes Deū: quodcunque facitis, ex animo operamini, sicut Domino, & non hominibus. Ex hoc proximū est, nō obligare omnia ad peccatum mortale: sed quantum obligēt, ex intentione legislatoris, & materiæ de qua præcepta sunt, sumendum est. Si de re parua præceptū fiat, & sub aliqua leui poena, vel comminatione tantū mandetur: erit transgressio mortalis. Si verò de re graui, maximè ad spirituale bonum, vel temporale aliquid magnum Reipub. pertinente: vel sub excommunicatione, aut capitali poena prohibeatur, iudicatur mortale. Sed in his omnibus sunt multa specialia, de quibus non facilè iudicandum: nec nostræ innitendum rationi, sed potius Ecclesię, aut maiorum sensui, qui non leuiter de his loquuti

Colos. 3.

De transgressiōe humanarum constitutionum.

*De dispē
satiōe et
īterpre
tatiōe le
gis hu
manæ.*

quoci sunt: vt diximus superi⁹
de quibusdam. Est etiam in his
humanis præceptis locus dispen
sationi, & interpretationi inten
tionis legis. Vbi hoc aduertendū
est, Ecclesiastica præcepta
æquitate quadam suauis. posita
esse à pijsima matre, quæ salutem
quærit, & nō perditionem filio
rum: quare suauiter sunt etiam
interpretāda. Itaque cū vel ad
est rationalis causa, vel putatur
adesse, etiā si fortè minor sit, ex
cusanda est transgressio à peccato:
vt de omittente ieiunium, aut
obseruationem diei festi ex alia
qua, quam putat rationabilē cau
sam: quanquam in dubijs consus
lendus sit prælatus, si fieri potest.
De quibus omnibus alibi etiam
diximus.

LECTIO

Le

DE

cessaria
torum
stat pri
sacræ c
am, qu
mores
um cer
tomen
implic
quæ ex
pturæ.
tinet in
dicium
beat sci
(vt dix
nent. S
bus sati